

Innersuussutit

Qimmip qimuttup eriagisassaanera kulturiatalu ineriartornera
ineriartorneralu

Anbefalinger

Bevaring og udvikling af hundeslædekulturen

Tunuliaqut

Arctic Nomads – Nunat assigiinngitsut akornganni isigineqarneq

Decembarimi 2016-imi Sisimiuni Arctic Nomads ataatsimeersuartitsivoq qimussertartut Ruslandimeersut, USA-meersut, Sanadamersut aamma Nunatsinneersut peqataaffigisaannik. Taamattaq politikikkut aalajangiisartut inuussutissarsiornikkullu soqutigisallit peqataatinneqarput. Peqataasut qimuttunik qimmeqarnermut kulturip ineriartortinneqarnera eriagisassaaneralu pillugit innersuussutit 22-t suliaarat.

Decembarimi 2019-imi inuppaalussuit isumalluutit Nuummi workshoppertinneqarput. Taakku qimmimut qimuttumut illersuiniarlutik suliniarnerat aamma najoqqutassatut malinniakkatut siunnersuutaat uuminnga naqitamik pilersitsinermik kinguneqarpoq.

Nunarput isigalugu

Arctic Nomadsip kingorna Nunatsinni qimmip qimuttup soqutigineqarnera assorsuaq annertusivoq. Taamani ullumikkullu kulturi taanna klimap allanngoriartorneranik, inuussutissarsiutit kulturittalu allanngornerannit aallerinartorsiortinneqangaatsialerpoq.

Soqutigineqarlualerpeq tamanna misigalugu nuanneqaaq, periarfissippaatigullu qimmip qimuttup tungaanut itsarsuarli kulturi piosoq isumagisariaqaripput aamma taassuma tungaannut akisussaaffeqartugut.

Qanortoq kakkersagannguaq iliuusissanik piviusunik isummersuititsilerli.

Tusarniaaqataasut

Namminersornerullutik Oqartussat

Doris Jacobsen Jensen
Jens Immanuelson
Ole Lerberg Nielsen
Sanne Eline Wennerberg

KNQK

Hansiaraq Zeeb

Ilisimatusarfik

Erika Baadh
Malou Papis
Manumina Lund Jensen
Minik Thorleif Rosing
Morten Meldgaard

QIMMEQ-projektimiit

Anders Johannes Hansen
Anne Kathrine Gjerløff
Carsten Egevang
Emilie Ulrikka Andersen Randberg
Rikke Langebæk

Pinngortitaleriffimmiit

Aviaja Lyberth Hauptmann
Fernando Ugarte
Sascha Schiøtt

Visit Greenlandimiit

Mads Daniel Skifte

Gronlands POLITI

Knud Frederiksen

Inuinnaat sunniuteqaqataarusullutik ilaasut

Bolethe Olsen
Ono Fleischer

Aalajangeeqataasinnaannatik alaatsinaattutut peqataasut / GLOBE Inst.

Alba Del Rey
Frederik Seersholm
Tatiana Feuerborn

Inuinnaat sunniuteqaqataarusullutik ilaasut

Workshoppernerup inerneru assigiinngitsunut pingaarutilinnut arfinilinnut katersorneqarput, ima qulequtsikkanik:

- Qimmip qimuttup peqqissusaa
- Takornariaqarneq inuussutissarsiornerlu
- Ilinniagaqarneq sungiusagaanerlu
- Qimmeqarneq
- Takussutissat akunnermiliullunilu sullissineq
- Allat

Qimmip qimuttup peqqissusaa

#1 Qimmeq qimuttoq qimminut allanik racelinnut akuliutissanngilarput

#2 Qimmit tamarmik uumasut nakorsaannit suliarinrqartarnissaat isumagissavarput

#3 Qimmip qimuttup timaaniittut kingornussassanut tunngasut qimmini allanngoraqaat, taakkulu assilloriarlugit paasissutissiarineqassapput

#4 Qimmip qimuttup qanoq peqqissuutinneqarnissaa nassuiarparput, qimmillu qimuttut tamavimmik kapineqartarnissaat isumagissavarput

#5 Ilisimasat napparsimanaveersaartitsinermut tunngasut aalajangiuppavut

#6 Kissaatigaarput ersarissarusullugulu qimmip qimuttup paaqqutarineqartarneranut tunngasut ersarissuussasut taamaasilluta qimmip qimuttup atugarissaarnera nalinginnaasumik pisinnaajuassammat

#7 Pisarneq malillugu qimmip qimuttup nerukkarneqartarneranut qangaaniilli atorineqartartut pineqarsinnaaneranut tunngasut isumagissavagut, soorlu makku aarrup neqaa, puisit, aalisakkallu, taamattaag nerukkaatissat panertut qimmimut qimuttumut tulluarsakkat ineriartortitseqataaffiginissaat

Takornariaqarneq inuutissarsiutillu

#8 Qimmip qimuttup kulturiata piniarnermik aalisarnermillu tunngavillip uppernassusaa attatiinnarusupparput taamaasillutalu takornariat piniartumik aappaqarlutik qimussertinneqarsinnaaneri periarfissillugit

#9 Inuusutissarsiutissatut aallartisaasut aasaneranilu qimussernermut tunngasunik nioqqutissiortartut, soorlu Svalbardimi Alaskamilu nutaaliortartut isumassarsiorfigalugit, nakussassaaqataaffigissavavut

#10 Tammajuitsussarsiorniarlutik piniariat periarfissiutissavavut, soorlu qimussiussisussat immikkut ittumik inuusutissarsiutimut tapiissutissamik aaqqissuusinernik periarfissillugit

#11 Atuartut inuutissarsiutinik misileraannerminni qimussertartututtaaq periarfissinneqarnissaannik aqutissiuutsigit

#12 Qimussertartut qimmip qimuttup oqaluttuarisaaneranut kulturianullu tunngasunik sullissinerat nukittorsartigit, soorlu paasissutiisarnerup oqaluttuarsinnaanerullu tungaasigut pikkorissartittarlugit

Ilinniarneq sungiusagaanerlu

#13 Meeqqat atuarfianni meeqqat qimussernermik ilinniartinneqartassapput aamma aaqqissuusamik meeqqat minnerit anginerillu akornganni qimmeqarneq qimussertarnerlupillugit aaqqissuusamik ilinniartitsisoqartassaaq

#14 Atuarfiit qimmeq qimuttoq pillugu suliaqartut aningaasatigut ikorfartorneqartassapput

#15 Højskolimik pilersitsissaagut, tasanilu qimmeqartarneq pillugu nalunngisassatut tunngaviusutut ilitsersuutigineqartassaaq, soorlu Kalaallisuuliornermik Ilinniarfimmu assingusumik, taamaasilluta aamma utoqqartavut ilisimasaminnik ingerlatitseqqisutut ilaatillugit, tassa qanoq ililluta qimmeqartarneq pillugu ilinniartitsissaagut

#16 Pilersillugulu ineriartortissavarput qimmeq qimuttoq pillugu ilinniarfik , taanna ilisimasamik inuusuttunut ingerlatitseqqiiffiusassaaq. Paasisimalikkat taakku aningasannortinneqassapput timitalerneqassallutillu aallartisanernut pikkorissartitsisarnikkut

Qimmeqarneq

#17 Illoqarfinni naleqquttunik orninnissannullu ajornaatsunik naleqqutunillu qimminut inissiisarfinnik pilersitsisoqassaaq

#18 Ungalusap iluani qimmeqarsinnaaneq innersuussutigaarput, tassani qimmit oqqisimaarsinnaapput. Qimmit qimuttut qullersaqartarlutillu allersaqartarput, tassa naalagaqartutut aaqqissuusaasarput, taamaasillutillu ungalusap iluani inunnguutsiminnit pissusertik ataatsimoorlutik ileqqortik taamaasillutik eqqaamaanarsinnaavaat

#19 Qimmip qimuttup panertumiinnissaa imermillu eqqiluitsumik minguitsumillu imersinnaanera isumagissavarput

Uppernarsaatit nalunaarsuinerit aamma ingerlatitseqqiinerit

#20 Allaaserissavarput uagut kulturitsinni qanoq qimmeqartarsimanerput, tassa oqaluttuarisaaneq eqqarsaatigalugu aamma ullutsinni

#21 Pilersissavavut paasisimasallit qimmeq qimuttoq pillugu siunnersuisoqatigiit, taakku qimmeq qimuttoq pillugu soorlu inatsisiliornerni siunnersuisutut inissisimasassapput, tamattaq inunnit qimmiutilinnit piniartunillu siunnersuisutut inissisimassallutik

#22 Qimmeq qimuttoq pillugu ilisimasat allanneqarnissaat isumagissavarput taamattaq ilisimasat taakku ingerlateqqinnissat isumagalugu

#23 Qimmit pillugit sullissiviit ilisimasaqarfiusut pilersissavavut, qimmiutilinnit tamanit saaffigineqarsinnaasut, tassani qimmip peqqissuunissaa , kapitittarnissaa assigisaallu ingerlanneqartassapput

#24 Qimmeq qimuttoq pillugu unikkaartuaq nukittoq nukittorsassavarput pigjuaannarsinnaaqullugu, taamaasilluta qimmussertartussanngortussat soorlu filmit aqputigalugit il.il. isummersorsinnaaniassagatsigit

Allat

#25 Qimmip qimuttup sunngiffimmi atornerqarnerulernissaa nukittorsaaqataaffigerupparput

#26 Qimmip qimuttup nuannarineqarnara naapeqatigiilluta takutittartigu

#27 Qimminut qimuttunut tunngasunik oqallittarfissanik pilersitserusuppugut tassanilu tassunga suut tunngasut oqaloqatigiissutiginiissaannut periarfissaqalissaluta

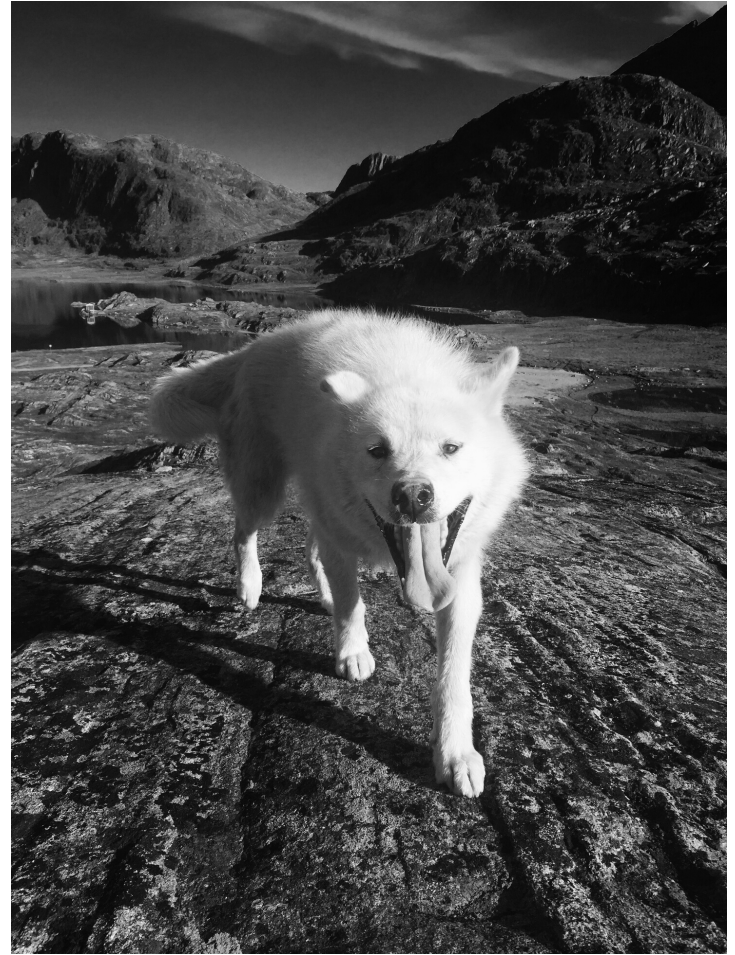
QIMMEQ-projekti

“Ukiut kingulliit pingasut ingerlanerini ilisimatuut 20-nit amerlanerit Nunatsinneersut nunanillu allaneersut qimmeq qimuttoq taassumalu kulturia pillugu ilisimatusarput. Nunatsinni qimillit qimussertartullu amerlasuut attavigalugit oqaloqatigisarpavut, taassumalu ataanni Kalaallit Nunaanni Qimussertartut Kattuffiat, KNQK, allallu soqutiginnittut oqaloqatigisarlutigik. Soorlu QIMMEQ-projekti Arctic Nomadsip workshoppertitsineranut peqataavoq taamattaarlu qimmeqarnermut inatsit nutaaq suliarineqalermat tusarniaaffittut peqataatitaasimalluni. Tamanna uatsinnut immikkut piginnaatinneqarneq nuannersuuvoq tulluusimaarnarlunilu. Peqatigiilluta ilisimalikkat tamakku suleqataaffigaavut, kakkersakkamilu uani innersuutit pilersitat tunngavigalugit QIMMEQ piaarnerpaamik siunnersuutit piviusut pingasut

saqqummersikkumaarpavut, taakku Nunatsinni qimmip qimuuttup taassumalu kulturiata piujuaannarnissaanik isumannaalliisuussapput, Neriuppuguttaaq paasisimasallit soqutigisaqaqatigiillu allat massuminnga tiguartikkumaartut. Qujanarsuaq suleqatigiinnitsinnut.”

Professor Morten Meldgaard

Prinsi / Prins
Sisimiut 2015

Høringsparter

Grønlands Selvstyre

Doris Jacobsen Jensen
Jens Immanuelson
Ole Lerberg Nielsen
Sanne Eline Wennerberg

KNQK

Hansiaraq Zeeb

Ilisimatusarfik

Erika Baadh
Malou Papis
Manumina Lund Jensen
Minik Thorleif Rosing
Morten Meldgaard

QIMMEQ-projektet

Anders Johannes Hansen
Anne Kathrine Gjerløff
Carsten Egevang
Emilie Ulrikka Andersen Randberg
Rikke Langebæk

Grønlands Naturinstitut

Aviaja Lyberth Hauptmann
Fernando Ugarte
Sascha Schiøtt

Visit Greenland

Mads Daniel Skifte

Grønlands POLITI

Knud Frederiksen

Græsrodder

Bolethe Olsen
Ono Fleischer

Observatører / GLOBE Institute

Alba Del Rey
Frederik Seersholm
Tatiana Feuerborn

Hæftets opbygning

Resultaterne fra workshoppen er redigeret sammen i 6 hovedemner:

- Slædehundens sundhed
- Turisme og erhverv
- Uddannelse og skoling
- Hundehold
- Dokumentation og formidling
- Andet

Baggrund

Arctic Nomads - internationalt perspektiv

I december 2016 afholdtes symposiet Arctic Nomads i Sisimiut med slædekuske fra Rusland, USA, Canada og Grønland, politiske beslutningstagere, repræsentanter fra erhvervslivet og andre interessenter. De udarbejdede 22 anbefalinger om bevaring og udvikling af hundeslædekulturen.

I december 2019 samledes en gruppe resursepersoner til workshop i Nuuk. Deres nye forslag til beskyttende tiltag og retningslinier er blevet til denne tryksag.

Grønlandsk fokus

Siden Arctic Nomads har der været stor opmærksomhed på slædehunden i Grønland. Dengang som nu er kulturen kraftigt truet af forandringer i klima, erhvervsstruktur og kultur.

Al den opmærksomhed er dejlig at opleve, og er en mulighed for os til at tage ansvar overfor slædehunden, og tage hånd om vores ældgamle hundeslædekultur.

Hæftet er tænkt som inspiration til konkrete handlinger.

Slædehundens sundhed

- #1 Vi blander ikke slædehunde med andre hunderacer
- #2 Vi sørger for dyrlægebehandling for alle hunde
- #3 Slædehundens genetiske variation er stor, og dens genetiske egenskaber kortlægges og formidles
- #4 Vi definerer hvordan man holder en hund sund, og sikrer at alle slædehunde vaccineres
- #5 Vi fastholder viden om, hvordan vi forhindrer sygdom blandt slædehunde
- #6 Vi ønsker at definere klare linier omkring pleje og pasning af slædehunden, som styrker slædehundes velfærd generelt
- #7 Vi sikrer adgang til traditionelt hundefoder, såsom hvalros, sæl og fisk, og vi udvikler tørfoder specielt til grønlandske slædehunde

Turisme og erhverv

#8 Vi bevarer autenciteten i kulturen baseret på jagt, fiskeri og fangst, og styrker muligheden for at turister kan komme på slædeture med en fanger

#9 Vi styrker iværksætter og produktudvikling indenfor slædekørsel, herunder turistprodukter til sommermånederne, fx med inspiration fra Svalbard og Alaska

#10 Vi forbedrer forholdene for trofæjagt, fx ved speciel erhvervsstøtteordning til kuske

#11 Vi skaber mulighed for at skoleelever kan komme i erhvervspraktik som slædekusk

#12 Vi styrker slædekuske i formidling af slædehundens historie og kultur, fx med kurser i formidling og fortælling

Uddannelse og skoling

#13 Vi underviser børn i hundeslædekørsel i folkeskolen og arrangerer undervisning mellem ældre og børn omkring slædehundehold og hundeslædekørsel

#14 Vi støtter skoler der arbejder med slædehunden økonomisk

#15 Vi etablerer en højskole om basale færdigheder i hundehold, ligesom nationaldragtskolen, og inddrager de ældre i, hvad og hvordan der undervises bedst i slædehundehold

#16 Vi udvikler og etablerer et slædehundeademi, som videregiver viden til de unge generationer. Denne viden omsættes til penge ved også at tilbyde iværksætterkurser

Hundehold

#17 Vi sikrer nem og praktisk adgang til hundepladser i byerne

#18 Vi anbefaler at hundegårde med mulighed for læ kan være en god måde at holde hunde på. Slædehunden er hierarkisk og hundegårde kan sikre hundens naturlige flok-adfærd

#19 Vi sørger for, at slædehunde står tørt og har adgang til rent vand

Dokumentation og formidling

#20 Vi beskriver, hvordan vi har holdt slædehunde i vores kultur, historisk og i nutiden

#21 Vi etablerer et ekspertråd om slædehunde, der ser på og rådgiver om lovgivning og slædehundens vilkår, fx til folk der har slædehunde og fangere

#22 Vi nedskriver viden der er om slædehunden og vi videreformidler den viden

#23 Vi etablerer hundevidenscentre som alle hundeejere kan gå til, som arbejder med sundhed og vaccination + formidling

#24 Vi styrker og bevarer den stærke fortælling om slædehunden som mytologi og vi inspirerer kommende kuske via film mv.

Andet

#25 Vi styrker interessen for slædehunden til fritidskørsel

#26 Vi skaber rammer for at vi kan mødes om at hylde slædehunden

#27 Vi skaber et debatforum og mulighed for at udtale sig om slædehunderelaterede emner

QIMMEQ-projektet

"I løbet af de sidste tre år har flere end 20 forskere og studerende fra Grønland og udlandet forsket i den grønlandske slædehund og kulturen omkring den. Vi har været i kontakt og dialog med mange hundeejere og slædekuske i Grønland, herunder Grønlands Nationale Hundeslædeforening, KNQK, og andre interessenter. QIMMEQ-projektet har bla. deltaget i Arctic Nomads' workshops og været høringspart i den nye hundelov. Det har været et privilegie og en fornøjelse. På baggrund af den viden vi sammen har skabt, og anbefalingerne i dette hæfte, offentliggører QIMMEQ snarest tre konkrete forslag der kan medvirke til at sikre en bæredygtig slædehundebestand og -kultur i Grønland. Vi håber at andre fagfolk og interessegrupper også vil lade sig inspirere. Mange tak for samarbejdet."

Professor Morten Meldgaard

Ilisimatusarfik, januar 2020

Allaaserisap oqaasertai / Tekst og redigering: Pipaluk Lykke
Assiliartai / Fotos: Pipaluk Lykke
Nutserisoq / Oversættelse: Nanna Knudsen
Københavnimi, feruaari 2020-mi / København, februar 2020

Suleqatigisimasanut tamut qujanarsuaq, taamattaaq tamaviaarlutik suleqataasunut taperseeqataasunullu.
Tak til alle samarbejdsparter, ildjsæle og bidragydere.

Nuka og Pipaluk, Sisimiut 2015

nebulagreenland.com
natuluk@gmail.com
Tel: (+45) 21 26 67 67

Pipaluk Lykke | Ordrupvej 89, 2. tv.
2920 Charlottenlund | CVR 35213821